

44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi Azərbaycan xalqının yurd, torpaq sevgisinin, işğalçıya, düşməne layiq olduğu dərsi verməyin örneyidir. Xala, Ali Baş Komandan və ordu birliyinə reallaşan bu qələbə gələcəyimizin qəhrəmanlıq salnaməsidir. Özgə torpağına, özge malına göz dikməyən qəribənin göstəricisidir. Her cür vandalizmə, terrora köklənən və onu həyat krədosa çevirən erməni vahşiliyinin layiqli cavabıdır. **Və o cavab qəhrəman Azərbaycan Ordusu tərəfindən layiqincə verildi.**

Qırx dörd günlük müharibənin qəhrəmanlarından biri də qazi Rəqil Əlibaba oğlu Bayramovdur. Rəqil Bayramov Murov, Füzuli, Cabrayıl və Xocavənd istiqamətində gedən döyüşlərdə iştirak etdi. Bir dəfə yaralanan Bayramov sağaldıqdan sonra yarıdan cəbhəyə yollandı. Qazimiz müharibədə göstərdiyi qəhrəmanlığa görə baş leytenant rütbəsi aldı. Daha sonra isə Prezidentin sərəncamı ilə Füzuli, Cabrayıl və Xocavənd uğrunda gedən döyüşlərdə göstərdiyi igidliyə görə medallarla təltif edildi.

Rəqil Bayramov 16 avqust 1988-ci ildə Azərbaycanın dilbər güşələrindən olan Lerik rayonunun Pırasora kəndində dünyaya göz açdı. Orta təhsilini doğulub böyü-baş gətirdiyi Şəhid Azər Təhməzov adına Pırasora kənd məktəbində almı. Azərbaycan Koperasiya Universitetinin maliyyə-kredit fakültəsini bitirib. 2014-2015-ci illərdə Ağdam rayonundakı "N" sayılı hərbi hissədə xidmətə ölü. Müdafiə Nazirliyinin Tədris Təlim Mərkəzində təhsil alaraq leytenant rütubəsinə yüksələn.

Könüllü olaraq Qarabağ müharibəsinə yollanan Rəqil Bayramov döyüş yolu ilə bağlı onunla söhbətimizi sizlərə təqdim edirik.

- Rəqil bəy, Qarabağ müharibəsindəki iştirakınızı və döyüş yolumuz barədə məlumat verməyinizi sizdən xahiş edirik.

Hərbi komissarlığa Aprel və Tovuz döyüşlərində könüllü iştirak etmək üçün müraciət etmişdim. İkinci Qarabağ müharibəsi başlayan zaman da yənikən könüllü yazıldım. Müharibənin ikinci günü hərbi komissarlığa

çağırıldım. Gəncə şəhərindəki Əməliyyat tabourna (Kəşfiyyat) könüllü yazılardan bir gün sonra ön cəbhəyə - Murvodağa yollandım. Hərbi sətir olduğu üçün bu haqda ətraflı məlumat verə bilməyəcəyəm. Yalnız onu deyə bilərəm ki, orada çox qalmadım. Bir neçə gündən sonra bizi Füzül, Cəbrayıl və Xocavənd istiqamətində gedən döyüşlərə yolladılar. Orada bizə verilən ilk tapşırıq Vəysəli kəndini işğaldan azad etmək idi. Biz gələcə qurulan planlar əsasında səhəri gün səhər təndən kəndi işğaldan azad etdik. Növbəti tapşırıq Xocavənd rayonundakı 650 m-lik adsız

nunda yerləşən Hərbi Hissənin Tibb Məntəqəsinə göndirild. Müəlləmə başa çatdıqdan sonra xidmətim davam etdirmək üçün əvvəlcə Xocavənd rayonuna, oradan isə Kelbəcər rayonuna yollandım. O zaman artıq müharibə bitmiş, zəfər elan olunmuşdu. Məndən başqa tağımda yaralanan və şəhid olan əsgərlərimiz də var idi. İtkilərimizə baxmayaraq, hərbiçilərimizdə ruh düşgünlüyü yox idi, hamımız bir nəfər kimi ölümə silah alıb döyüşə davam edirdik. Bu dəfə də şəhidlərimiz, itkilərimiz oldu. Onların şəhid olarkən söylədikləri sözləri, vəsiyyətləri, o anları sözlə ifadə etmək çox çətindir. Şəhidlərimizdən biri mənim əsgərim olmuş Mirxəyal Valeh oğlu Kerimzadə idi. Mən yaralanan zaman ilk tibbi yardıma o

Onu da deyim ki, çox zaman düşmənin silah-sursatını ələ keçirib onları öz silahları ilə məhv edirdik. Ermənilər yüz metrlik məsafədən bizə tanklardan atış açmışlardılar. Gün-lərlə aç qalır, yorğun olurduq. Ancaq hər dəfə rayonlarımızın, kəndlərimizin işğaldan azad olmasın xəbərinə eşidəndə bütün acılığımızı, susuzluğumuzu, yorğunluğumuzu unudurdun. Qələbə xəbərləri bizə ruh yüksəkliyi verirdi. Döyüş xatirələrim çoxdur, döyüş onlardan bir neçəsini sizlərlə bölüşürəm.

- Müharibədən sonra qazilər cəmiyyət tərəfindən göstərilən münasibət barədə nə deyə bilərsiniz?

“Hər dəqiqə yanımızda bir əsgər şəhid olurdu”

Rəqil Bayramov: “Çox zaman düşmənin silah-sursatını ələ keçirib onları öz silahları ilə məhv edirdik”

yüksəklikliyi və Füzuli rayonunu əsfilat yolunu düşməndən azad etmək idi. Biz gələcə dəstəyi Xocavənd rayonuna daha rahat keçə bilməsi üçün həmin yolu mütləq azad etməliydik. Plan üzrə o yolu və yüksəkliyi də gecikən düşməndən azad etdik. Sonra isə düşmənin arxasına keçdik və bir neçə kilometr irəlilədik. Çox çətin və uzun çəkin döyüşdə bizim tabur mühasirəyə düşdü. Düşmənin silahı dəstəsinə bizə yaxınlaşdıyırdı. Doğrusu, mühasirəyə düşəcəyimizi gözləməyirdik. Lakin buna baxmayaraq, qızğın döyüşlər nəticəsində, düşməni yerindəcə məhv elədik. Halbuki düşmənin bizimlə döyüş vaxtı həyəcədən bəzən başqa, hər cür silahlardan istifadə edirdi.

Növbərin 4-ə Xocavənd istiqamətində gedən döyüşlərdə mühasirəyə düşdükdür zaman yaralanan Rəqil Bayramov bir müddət müalicə aldığından sonra yenidən cəbhəyə xidmətinə qayıdıb.

- Müharibə zamanı necə oldukü, yaralandınız. Xatirləyirsinizmi o anları?

- Döyüşə yaranmaq, şəhid olmaq müharibənin yazılmıyacaq qanunlarından biridir. Kimisi tank, kimisi minayət qəlpəsi ilə yaralanırdı. Mənim də qismətimə şənpyerə yaranmaq düşdü. Məndə dörd dərəcəli güllə vardı, onun yarısından istifadə etmişdim. Düşüdüüm ki, düşməni yaxınlaşdıqca daraqdakı güllələr bitəcək, ona görə də üstümdə olan güllələri darağa doldurmaq lazımdır. Elə oldu ki, mən darağa çıxıb güllələri ona yerləşdirmək istəyəndə qolumdan şənpyerə vuruldu. Şənpyerə yaranıldıqdan sonra ilk olaraq məni Füzuli rayon Xəstəxanasına apardılar. Orada 2 həftə müalicə aldıqdan sonra Ucar rayon Xəstəxanasına, daha sonra isə Xocavənd rayo-

göstərmişdi. Sonra yanımızda şəhid oldu. Doğrudur, şəhidlik hər insana nəsib olmur. Lakin mənimlə birlikdə çiyin-çiyinə döyüşən əsgərimin gözümün önündə şəhid olması mənə çox təsir etmişdir. Mən oradan teliyyə olunub qayıdanda Mirxəyalın nəşini özümə götürdüm. Qardaşımın əlaqə saxladım və Mirxəyalın əlindəki şəhidlik odu, övədini gördüm. Onu döyüldüğü Lankaran şəhərində dəfn etdik. Nə qədər acı olsa da, deyim ki, döyüş vaxtı hər saniyə, hər dəqiqə yanımızda bir əsgər şəhid olurdu. Bizim 4 qrupumuz var idi. Həmin qruplara nəzarət edən komandirimiz Səməd Hüseynov da həmin döyüşdə yaralandı. O, yaralı vəziyyətdə məni yarına çağırırdı dedi: “Bu vəziyyətdə nə edə bilərsiniz? Sənin fikrin nədir?”

Mən əlimlə bir göstərib dedim ki, “əsir düşməkdənsə özümdü qumbara ilə partladım, həm də bizimlə birlikdə bir neçə düşməni də məhv edədim”. Biz üç tağım komandiri hər zaman bir yerdə olurduq. Sabirabad rayonundan olan tağım komandiri Nurlan Zeynalov dedi: “Buradan geri dönüşünüz çox gümən ki, olmayacaq. Əgər aramızda sağ qalanlar, qazilərmiş olarsa şəhid olan qardaşlarımızın məzarını ziyarət edib, əsgər salamı versin”. Xocavəndə bizim taborda ilk şəhidimiz də ələ Nurlan Zeynalov oldu. Füzuli rayonuna daxil olan zaman Fərid adlı bir əsgərimiz ürək nahiyəsindən, digər bir əsgərimiz isə başından vuruldu.

niz?

- Haqq savaşımızın sonra biz qazilər çox böyük hörmət və ehtiram görürük. Onların sevgi və qayğılarını, dəstəklərini hər zaman izləməyə bəzi əsgərlik. Ümid edirik ki, bundan sonra da belə olacaq. Azərbaycan xalqı öz zəifləmə, şəhidinə dəyər vəzan xalqıdır.

- Müharibə dövründə tez-tez erməni əsgərlərinin döyüşdən imtina etməsi ilə bağlı xəbərlər eşidirdik. Bu haqda nə deyə bilərsiniz?

- Düşməni Azərbaycanın güclü və rəşadətli ordusu qarşısında tab gətməyib, çıxış yolumu geri çəkilməkdə, qaçmaqda görürdük. Nəticə artıq göz qabağında idi. Zəfər paradəndə nümayiş olunan hərbi qanunlarla məhv ermənilər öz təkliflərini, digər hərbi texnikalarını döyüş meydanlarında qoyub qaçdığını bir daha sübut etdik.

- Bəzi hərbi ekspertlar bu müharibənin digər müharibə-

lərdən fərqləndiyini deyirlər, siz bu məsələdə nə deyə bilərsiniz?

- Müharibə özü sayəsində, onu da ağılla idarə etmək lazımdır. Əgər hərbi ekspertlar bu müharibəni digərindən fərqləndirərsə, demək ki, uğurlu siyasətin nəticəsi olub. Ali Baş Komandanın məqsədyönlü siyasəti, düşüncü idarəetməsi, iradəsi, təmkinli, səbrli, xalqının ona inamı nəticəsində 30 illik həsrətə son qoyuldu. Təbii ki, bu nüanslara görə İkinci Qarabağ müharibəsi digər müharibələrdən fərqlənir.

- Qələbə hissini yaşamaq necə hissədir?

- 30 il işğal altında olan torpaqlarımızı mənfur düşmənlərdən azad etdik, uğurlu şanlı bayrağımızı torpaqlarda dalağlandırdıq. Buna yalnız sevinmək olar. Düzüdü, minlərlə şəhidimiz, səbrli, xalqımızın sağlamlığı bahasına başa gəlib. Qələbəni əsas qazanmadıq. Hər qarış torpaq üçün savaşdıq, döyüydük. Torpaqlarımızın azadlığı yolumda şəhid olan əsgərlərimizə Allahdan rəhmət, qazilərimize şafə, ailələrinə isə səbir diləyirəm.

- Maraqlıdır, ordundan tənxis olub əyən qaydan zaman yaşadığınız hissi necə ifadə edərdiniz?

- Eyə qaydaçığım günü hər kəs kimi mən də səbrsizliklə gözləmişəm. Hər an ailəmə qoşulmaq xəyalı ilə yaşayısam, onları düşünmüşəm. Çünki ailəm üçün, anam Amanaxanım üçün, övladlarım Arın, Rəşad, Banu üçün çox darıxdım. Onlara təzliklə qovuşmaq istəyirdim. Alimlərim mən şükürlər olsun ki, mən ailəmə qovuşdum.

- Buradan sonra ne işlə məşğul olacaqsınız?

- Həzrətdə Əziz şükərlərin bərinə mühasib işləyirəm. Yaşın ki, bu sahədə işimi davam etdirəcəyəm. Əgər bundan sonra da vətənimin mənə ehtiyacı olarsa, yəne də hər an döyüşə gətəyəcəyəm.

Söhbətlədi:
Səvinc Məhərrəmzadə